

# บทที่ 1

## บทนำ

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การอุดมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาขั้นสูงที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ เป็นการให้ความรู้ความสามารถและเสริมสร้างทักษะขั้นสูงให้บัณฑิตเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ การอุดมศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ ดังนั้นทิศทางการวางแผนอุดมศึกษาระยะยาว จึงเน้นแผนในเชิงรุกที่ควรจะเป็นและเป็นไปได้ตลอดจนการมองในเชิงรับที่เหมาะสมกับ สภาพการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต วิจิตร ศรีสะอ้าน (2533 : 8) ได้กล่าวไว้ว่าการผลิตทรัพยากรมนุษย์ สถาบันอุดมศึกษามีใช่จะคิดแต่การเตรียมเท่านั้น แต่ควรป้อนทรัพยากรเหล่านั้นเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ด้วย ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจะต้องหันมาเร่งพัฒนาบทบาทของทรัพยากรมนุษย์ให้ครบวงจร เนื่องจากอนาคตความต้องการกำลังคนจะหลากหลายขึ้น

ผลจากสภาวะวิกฤตที่เค็ดรื้อนในสังคมปัจจุบันเป็นหลักฐานยืนยันว่าประเทศประสบความล้มเหลวอย่างมากในการพัฒนาคนเนื่องจากไม่ได้เตรียมการจัดการศึกษา เพื่อเตรียมคนให้พร้อมที่จะใช้ชีวิตในสังคมยุคใหม่ ซึ่งจะต้องมีความแตกต่างจากการสอนแบบเดิม ๆ การแพร่กระจายของข้อมูลข่าวสารที่เป็นไปอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว จนทำให้โลกเป็นโลกแห่งสังคมข่าวสาร (information society) และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (learning society) ควบคู่กันไป ซึ่งสภาพการณ์ดังกล่าวทำให้ประชากรแต่ละสังคมจะต้องพัฒนาตนเองให้ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงของโลก

สภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยในปัจจุบันมีผลต่อปริมาณการรับผู้เข้าเรียนของสถาบันอุดมศึกษาเป็นอย่างมาก ประกอบกับนโยบายการขยายโอกาสทางการศึกษาของรัฐบาล ส่งผลต่อความต้องการศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษามีจำนวนมากขึ้น ในขณะที่ข้อจำกัดด้านจำนวนและความสามารถของผู้สอน อุปกรณ์การศึกษาและอาคารสถานที่ ก็มีผลต่อการจัดการศึกษาในระดับดังกล่าวอีกด้วย แต่เนื่องจากนโยบายการอุดมศึกษาต้องการพัฒนาคนให้เป็นผู้มีความสามารถในด้านวิชาชีพ ความเป็นผู้นำ ความสามารถเชิงวิพากษ์วิจารณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการพัฒนาความรู้ ทักษะ วิชาชีพ การจัดการเรียนการสอน จึงจำเป็น

ต้องมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้เพื่อให้สามารถสนองต่อความต้องการการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง

การจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาจะบังเกิดผลดีได้ก็ต่อเมื่อรูปแบบการสอนของครู และรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนมีความสัมพันธ์กัน ลักษณะและรูปแบบการสอนของสถาบันอุดมศึกษา ที่มักนิยมใช้กันมาตั้งแต่อดีต ส่วนใหญ่มักจะเน้นรูปแบบการสอนแบบการสอนผู้ใหญ่ (adult learner) ที่มุ่งการพัฒนาทางสติปัญญาเป็นสิ่งสำคัญ โดยถือว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถและมีจุดมุ่งหมายในการศึกษาที่ชัดเจนและแน่นอน แต่เนื่องจากผู้เรียนมีความแตกต่างระหว่างบุคคลไม่ว่าจะเป็นทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม ความถนัดและเชาวน์ปัญญา ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนจะบังเกิดผลสำเร็จได้นั้น ผู้สอนจึงควรคำนึงถึงผู้เรียนให้มากที่สุด โดยศึกษาและพัฒนาการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการเรียนรู้รูปแบบการเรียนรู้ (learning styles) ของนักศึกษา เพื่อที่จะนำไปใช้ในการจัดและการดำเนินการสอน ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของนักศึกษา เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนย่อมมีลักษณะความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เลือกเรียนสิ่งที่ไม่เหมือนกันและเรียนโดยวิธีการต่างๆ กัน ดังนั้นผู้สอนจึงควรคำนึงถึงวิธีการเรียนของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อจะได้นำไปจัดสภาพและบรรยากาศในการเรียนการสอนให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด ( รสรินทร์ พิมพ์บรรยงค์ 2542 : 2 )

สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราชเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่รับผิดชอบต่อการจัดการเรียนการสอนทั้งระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา ผลิตบัณฑิต 4 สาขา คือ สาขาการศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์ สาขาศิลปศาสตร์และสาขาบริหารธุรกิจ โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา ให้แก่ประชาชนเพื่อสนองตอบจุดประสงค์ดังกล่าว ทำให้ผู้เข้ามาศึกษาในสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช มีความหลากหลาย ทั้งสาขาวิชา ระดับการศึกษาและรูปแบบการรับบริการทางวิชาการ โดยเฉพาะการเรียนตามโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ (กศ.ปป.) ซึ่งผู้เรียนมีลักษณะที่แตกต่างกัน ในทุกสาขาวิชาที่เปิดทำการสอน กล่าวคือ นักศึกษาที่สมัครเข้าเรียนตามโครงการที่กล่าวมา มีหลากหลายวัย อาชีพ ประสบการณ์ ตั้งแต่วัยสูงอายุ จบการศึกษามานาน ประสบการณ์มาก จนกระทั่งผู้จบการศึกษาใหม่เพิ่งเริ่มทำงาน รวมไปถึงผู้ที่ยังไม่มียานพาหนะ การจัดการเรียนการสอน จำเป็นต้องคำนึงถึงความเหมาะสมและความจำเป็นต่อการเรียนรู้ของเขา เหล่านั้นเป็นอย่างยิ่ง

ในทางปฏิบัติแล้วสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราชมีนโยบายเปิดกว้าง เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้คนทุกเพศทุกวัยและทุกอาชีพได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น โดยยึดปรัชญาว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือในพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพ อันจะส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นและประเทศชาติโดยรวม ให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนต่อไป สถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราชจึงจัดทำโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ทำงานแล้วได้ศึกษาเพิ่มเติมเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยการจัดการศึกษาไว้ 4 สาขาวิชาที่กล่าวแล้วใน 6 คณะ คือ คณะครุศาสตร์ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วิทยาการจัดการ เทคโนโลยีอุตสาหกรรม และคณะศิลปกรรมศาสตร์

นอกจากนี้สถาบันยังตระหนักและมุ่งเน้นการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนในโครงการดังกล่าว เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้และสามารถนำไปปฏิบัติงานของนักศึกษาแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาวิจัยรูปแบบการเรียนของนักศึกษา โครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการครั้งนี้ จึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง อันเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนา รูปแบบการสอนของอาจารย์และรูปแบบการเรียนของนักศึกษา ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและนโยบายของสถาบันอย่างแท้จริงต่อไป

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษารูปแบบการเรียนของนักศึกษาโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ รุ่นที่ 14 ของสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบรูปแบบการเรียนของนักศึกษาโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ รุ่นที่ 14 ของสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช จำแนกตามเพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน และคณะที่ศึกษา

### สมมติฐานของการวิจัย

1. นักศึกษาโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการรุ่นที่ 14 ของสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราชที่มีเพศต่างกัน ชอบใช้รูปแบบการเรียนแตกต่างกัน
2. นักศึกษาโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการรุ่นที่ 14 ของสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราชที่มีอายุต่างกัน ชอบใช้รูปแบบการเรียนแตกต่างกัน

3. นักศึกษาโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการรุ่นที่ 14 ของสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน ชอบใช้รูปแบบการเรียนแตกต่างกัน

4. นักศึกษาโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการรุ่นที่ 14 ของสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช ที่สังกัดคณะที่ศึกษาต่างกัน ชอบใช้รูปแบบการเรียนแตกต่างกัน

### ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษารูปแบบการเรียนของนักศึกษาโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ รุ่นที่ 14 ของสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช ซึ่งผู้วิจัยใช้แนวคิดการแบ่งรูปแบบการเรียนตามแบบของกราชาและไรซ์แมน (Grasha and Reichman 1975 : 88) ซึ่งแบ่งรูปแบบการเรียนออกเป็น 6 รูปแบบ ได้แก่

- 1.1 แบบอิสระ
- 1.2 แบบหลีกเลี่ยง
- 1.3 แบบให้ความร่วมมือ
- 1.4 แบบพึ่งพา
- 1.5 แบบแข่งขัน
- 1.6 แบบมีส่วนร่วม

### 2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ นักศึกษาโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการรุ่นที่ 14 ของสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2545 จำนวน 1,724 คน โดยแบ่งเป็น 6 คณะดังนี้

|                                    |     |    |
|------------------------------------|-----|----|
| 2.1.1 คณะครุศาสตร์                 | 252 | คน |
| 2.1.2 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี   | 37  | คน |
| 2.1.3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ | 232 | คน |
| 2.1.4 คณะวิทยาการจัดการ            | 745 | คน |
| 2.1.5 คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม       | 308 | คน |
| 2.1.6 คณะศิลปกรรมศาสตร์            | 150 | คน |

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการรุ่นที่ 14 ของสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช จำนวน 317 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan 1970 : 608) และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ

ชนิดเป็นสัดส่วน (proportional stratified random sampling) ตามคณะที่ศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่าง  
 จำแนกเป็นรายคณะ ดังนี้

|                                    |     |    |
|------------------------------------|-----|----|
| 2.2.1 คณะครุศาสตร์                 | 46  | คน |
| 2.2.2 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี   | 7   | คน |
| 2.2.3 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ | 43  | คน |
| 2.2.4 คณะวิทยาการจัดการ            | 137 | คน |
| 2.2.5 คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม       | 57  | คน |
| 2.2.6 คณะศิลปกรรมศาสตร์            | 27  | คน |

### 3. ตัวแปรที่ศึกษา

#### 3.1 ตัวแปรอิสระ

##### 3.1.1 เพศ ได้แก่

- 1) เพศชาย
- 2) เพศหญิง

##### 3.1.2 อายุ ได้แก่

- 1) ต่ำกว่า 25 ปี
- 2) ตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป

##### 3.1.3 ประสบการณ์ทำงาน

- 1) ไม่มีประสบการณ์ทำงาน
- 2) ต่ำกว่า 10 ปี
- 3) 10 ปีขึ้นไป

##### 3.1.4 คณะ ได้แก่

- 1) คณะครุศาสตร์
- 2) คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 3) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- 4) คณะวิทยาการจัดการ
- 5) คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
- 6) คณะศิลปกรรมศาสตร์

#### 3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ รูปแบบการเรียนแบ่งเป็น 6 แบบคือ

##### 3.2.1 แบบอิสระ

##### 3.2.2 แบบหลักเลียง

3.3.3 แบบให้ความร่วมมือ

3.3.4 แบบพึ่งพา

3.3.5 แบบแข่งขัน

3.3.6 แบบมีส่วนร่วม

## นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการเรียน หมายถึง ลักษณะและวิธีการเรียนที่ผู้เรียนแต่ละคนชอบใช้ในการเรียนรู้ การคิด หรือการแก้ปัญหาในการเรียน แบ่งเป็น 6 แบบตามการแบ่งแบบการเรียนของ กราซาและไรซ์แมน ( รสรินทร์ พิมพ์รอยงค์ 2542 :4 ) คือ

1.1 แบบอิสระ หมายถึง รูปแบบการเรียนที่ผู้เรียนชอบคิดด้วยตนเอง ชอบที่จะทำงานด้วยความคิดของตนเองแต่ก็จะรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนคนอื่น ๆ ในชั้นเรียนด้วย ตั้งใจเรียนในเนื้อหาวิชาที่รู้สึกที่สำคัญและมีความเชื่อมั่นในความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1.2 แบบหลีกเลี่ยง หมายถึง รูปแบบการเรียนที่ผู้เรียนพวกที่ไม่สนใจเรียนเนื้อหาวิชา ในชั้นเรียนตามแบบแผน ไม่มีส่วนร่วมกับนักศึกษาคคนอื่น ๆ และอาจารย์ในห้องเรียน เขาเหล่านี้ไม่สนใจสิ่งที่จะเกิดขึ้นและความเป็นไปในชั้นเรียน

1.3 แบบให้ความร่วมมือ หมายถึง รูปแบบการเรียนที่ผู้เรียนมีความรู้สึกว่าเขาจะสามารถเรียนรู้ได้ดีที่สุดด้วยการร่วมมือกัน โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความสามารถซึ่งกัน และกัน พวกนี้ร่วมมือกับอาจารย์ กลุ่มเพื่อนและชอบที่จะทำงานร่วมกับผู้อื่น เขามองชั้นเรียนเป็นสถานที่ซึ่งเหมาะสมสำหรับการมีปะทะสังสรรค์ทางสังคมและเรียนรู้เนื้อหาวิชา

1.4 แบบพึ่งพา หมายถึง รูปแบบการเรียนที่ผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็นทางวิชาการ น้อยมากและจะเรียนรู้เฉพาะสิ่งที่กำหนดให้เรียนเท่านั้น ถือว่าอาจารย์และเพื่อนร่วมชั้นเรียนเป็น แหล่งความรู้และแหล่งสนับสนุนทางวิชาการ พยายามแสวงหาผู้ที่มีความสามารถที่จะแนะแนว ทางในการศึกษาและต้องการได้รับคำบอกกล่าวว่าจะควรทำอะไร

1.5 แบบแข่งขัน หมายถึง รูปแบบการเรียนที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยการพยายาม กระทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีกว่าคนอื่นในชั้นเรียน มีความรู้สึกว่าจะต้องแข่งขันกับคนอื่นเพื่อรางวัลใน ชั้นเรียน เช่น ระดับคะแนนที่ดีกว่าหรือได้รับคำชมเชยจากอาจารย์ บองดูบรรยากาศในห้องเรียน ว่าจะต้องมีการแพ้หรือชนะ และต้องเป็นผู้ชนะเสมอ

1.6 แบบมีส่วนร่วม หมายถึง รูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องการเรียนรู้เนื้อหาวิชาและชอบที่จะเข้าชั้นเรียน มีความรับผิดชอบที่จะเรียนรู้ให้ได้มากที่สุดจากชั้นเรียนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชั้นเรียนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่จะมีส่วนร่วมน้อยถ้ากิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับ การเรียนในชั้นเรียน

2. นักศึกษาโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ หมายถึง นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนระดับปริญญาตรี ในโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ รุ่นที่ 14 ซึ่งเปิดสอนในวันเสาร์ และวันอาทิตย์

3. คณะ หมายถึง คณะที่เปิดสอนในสถาบันราชภัฏนครศรีธรรมราช แบ่งเป็น 6 คณะ คือ คณะครุศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม และคณะศิลปกรรมศาสตร์

### ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะมีประโยชน์ดังนี้คือ

1. ทำให้ทราบารูปแบบการเรียนรู้ที่นักศึกษาโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการชอบใช้ในการศึกษาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาโครงการดังกล่าวให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

2. เป็นประโยชน์ต่ออาจารย์ในการจัดสภาพการณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนโดยสามารถกำหนดหรือสร้างรูปแบบการสอนให้เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของนักศึกษา ทั้งนี้เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ช่วยทำให้สถาบันกำหนดรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมต่อผู้เรียน อันจะเป็นช่องทางในการนำนวัตกรรมทางการเรียนการสอนมาใช้ได้อย่างเหมาะสม ก่อให้เกิดการเรียนรู้สูงสุดของนักศึกษา

4. เป็นแนวทางสำหรับพัฒนางานด้านวิชาการของสถาบัน เพื่อที่จะนำไปพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนกำหนดนโยบายทางวิชาการของสถาบันต่อไป